NICHOLAS EMILIOU
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2022. szeptember 8.[1]

C-270/21. sz. ügy

„A”

(a Korkein hallinto-oikeus [legfelsőbb közigazgatási bíróság, Finnország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – Szakmai képesítések elismerése – 2005/36/EK irányelv – Az óvodapedagógusi szakma felsőoktatási képesítésre és pedagógiai szaktudásra alapozott gyakorlásához való jog – Szabályozott szakma – A volt Szovjetunióban szerzett szakmai képesítés – Harmadik ország – Fogalom”

I. Bevezetés

1. „A” (a továbbiakban: kérelmező) óvodapedagógusi szakmai képesítésének elismerését kérte az Opetushallitustól (oktatási hivatal, Finnország; a továbbiakban: EDUFI), a következő dokumentumokra történő hivatkozással: az Észt Szovjet Szocialista Köztársaságban (a továbbiakban: ÉSZSZK), azaz a volt Szovjetunióban 1980-ban a neveléstudomány területén szerzett középfokú végzettség; 2006-ban, illetve 2013-ban Észtországban, nem a neveléstudomány területén szerzett két középfokú végzettség; valamint 2017-ben az Eesti Õpetajate Liit (észt tanárok szövetsége) által „A” tanári szaktudásáról kiállított tanúsítvány.

2. A kérelmét elutasították, és az EDUFI határozatát a Helsingin hallinto-oikeus (helsinki közigazgatási bíróság, Finnország) megerősítette, fenntartva az EDUFI azon álláspontját, amely szerint a kérelmező lényegében nem felel meg a szakmai képesítésének elismerésére a 2005/36[2] irányelvet átültető nemzeti szabályok értelmében vonatkozó követelményeknek.

3. A Korkein hallinto-oikeusnak (legfelsőbb közigazgatási bíróság, Finnország) kétségei támadtak az ezen irányelv által használt két fogalom tekintetében. Először is, az óvodapedagógusi szakma észtországi gyakorlásának megkezdését szabályozó nemzeti jogszabályok több jellemzőjére hivatkozva arra keresi a választ, hogy ezt a szakmát annak észtországi minősítésére tekintettel lehet-e a 2005/36 irányelv értelmében vett „szabályozott szakmának” tekinteni, tekintettel arra, hogy ez a fogalom lényegében azt feltételezi, hogy egy adott szakma gyakorlásának megkezdése „meghatározott szakmai képesítéssel” való rendelkezéshez kötött. Másodszor e bíróság arra keresi a választ, hogy a volt Szovjetunióban szerzett szakmai képesítést harmadik országban szerzettnek kell-e tekinteni.

[1] Eredeti nyelv: angol.

[2] A szakmai képesítések elismeréséről szóló, 2005. szeptember 7-i 2005/36/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2005. L 255., 22. o.; a továbbiakban 2005/36 irányelv). Ezen irányelvet több ízben módosították.

I. Jogi háttér

A. Az uniós jog

4. A 2005/36 irányelv 3. cikke (1) bekezdésének a) pontja szerint „»szabályozott szakma«: „olyan szakmai tevékenység vagy szakmai tevékenységek csoportja, amely gyakorlásának a megkezdése, gyakorlása vagy gyakorlásának valamelyik módja, közvetlenül vagy közvetve, meghatározott szakmai képesítéssel való rendelkezéshez kötött törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezések alapján; […]”

5. A 2005/36 irányelv 13. cikkének (1) és (2) bekezdése szerint:

„(1) Ha a fogadó tagállam egy szabályozott szakma gyakorlásának megkezdését vagy gyakorlását meghatározott szakmai képesítés meglétéhez köti, a szóban forgó tagállam illetékes hatósága az adott szakma gyakorlásának megkezdését és gyakorlását a tagállam saját állampolgáraira alkalmazottakkal azonos feltételekkel engedélyezi a kérelmezőknek, ha azok rendelkeznek olyan, a 11. cikk szerinti képzettségi tanúsítvánnyal vagy előírt képesítés megszerzését tanúsító okirattal, amelyet egy másik tagállam követel meg ahhoz, hogy területén az adott szakma gyakorlását megkezdhessék, illetőleg azt gyakorolhassák.

A képzettségi tanúsítványokat és az előírt képesítés megszerzését tanúsító okiratokat minden tagállamban egy, az adott tagállam törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezései alapján kijelölt illetékes hatóság bocsátja ki.

(2) A szakma (1) bekezdésben leírtak szerinti gyakorlásának megkezdését és gyakorlását az olyan kérelmező számára is engedélyezni kell, aki ezt a szakmát az elmúlt tíz éven belül egy éven át teljes munkaidőben vagy annak megfelelő időtartamú részidőben gyakorolta egy, az adott szakmát nem szabályozó másik tagállamban, és aki egy vagy több képzettségi tanúsítvánnyal vagy előírt képesítés megszerzését tanúsító okirattal rendelkezik, amelyet egy, az adott szakmát nem szabályozó másik tagállam bocsátott ki.

A képzettségi tanúsítványnak, illetve az előírt képesítés megszerzését tanúsító okiratnak meg kell felelnie a következő feltételeknek:

a) a tanúsítványt, illetve az okiratot valamelyik tagállamnak az adott tagállam törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseivel összhangban kijelölt illetékes hatósága bocsátotta ki;

b) a tanúsítvány, illetve az okirat tanúsítja, hogy birtokosát felkészítették a szóban forgó szakma gyakorlására.

Az első albekezdésben említett egyéves szakmai tapasztalatot azonban nem lehet megkövetelni, ha az előírt képesítés megszerzését tanúsító okirat, amellyel a kérelmező rendelkezik, szabályozott oktatás és képzés elvégzését igazolja.”

B. A finn jog

6. A laki ammattipätevyyden tunnustamisesta (a szakmai képesítések elismeréséről szóló 1384/2015. sz. törvény) 1. §-a első bekezdésének első albekezdése szerint e törvény a szakmai képesítések elismerését és a szolgáltatásnyújtás szabadságát a 2005/36 irányelvvel összhangban szabályozza. Az ilyen elismerés részletes feltételeit ugyanezen törvény 6. §-a rögzíti.

C. Az észt jog

7. Az óvodapedagógusokra vonatkozó alkalmassági követelményeket Észtországban a 2002. augusztus 26-i Koolieelse lasteasutuse pedagoogide kvalifikatsiooninõuded, Riigi teataja (az óvodapedagógusokra vonatkozó alkalmassági követelményekről szóló, az oktatási miniszter által án elfogadott oktatási miniszteri rendelet; a továbbiakban: az óvodapedagógusokra vonatkozó alkalmassági követelményekről szóló rendelet) szabályozza. E rendelet 1. §-ának (1) bekezdése szerint a munkáltató értékeli az e rendeletben előírt alkalmassági követelmények egyenértékűségét és a munkavállalónak az említett szakmában történő munkavégzésre való képességét.

8. E rendelet 18. §-a értelmében az óvodapedagógusokra vonatkozó alkalmassági követelmény a felsőfokú végzettség és a pedagógiai szaktudás. A rendelet 37. §-a értelmében a rendeletben előírt alkalmassági követelmények nem alkalmazandók azokra a személyekre, akik 2013. szeptember 1. előtt óvodapedagógusként dolgoztak, és akik ugyanezen rendelet ezen időpont előtt hatályos rendelkezései szerinti alkalmassággal, illetve azzal egyenértékűnek tekintett, hasonló munkafeladatokra való alkalmassággal rendelkeznek.

II. A tényállás, az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

9. „A” óvodapedagógusi szakmai képesítésének elismerését kérte az EDUFI-tól, a következőkre történő hivatkozással: (i) a „Koolieelsete lasteasutuste kasvataja” (kisgyermekkori nevelés) területén 1980-ban szerzett képesítést igazoló bizonyítvány (a továbbiakban: 1980-ban szerzett oklevél); (ii) a „Rakenduskõrghariduse tasemele vastava hotellimajanduse eriala õppekava” (a felsőoktatási szintnek megfelelő szállodamenedzsment szaktanterv) képzésben 2006-ban szerzett képesítést igazoló bizonyítvány (a továbbiakban: 2006-ban szerzett oklevél); és (iii) az „Ärijuhtimise magistri kraad – Turismieetevõtlus ja teeninduse juhtimine” (vállalati gazdálkodás mesterszak – turizmus- és szolgáltatásmenedzsment) képzésben 2013-ban szerzett képesítést igazoló bizonyítvány (a továbbiakban: 2013-ban szerzett oklevél). Ezenkívül „A” csatolta kérelméhez az Eesti Õpetajate Liit [észt tanárok szövetsége] által 2017-ben kiállított „Kutsetunnistus Õpetaja, tase 6” [tanári szakmai tanúsítvány, 6. szint] tanúsítványt (a továbbiakban: 2017-ben kiállított tanúsítvány).

10. 2018. március 8-án hozott határozatával az EDUFI „A” kérelmét elutasította.

11. 2019. április 18-án kelt határozatával a Helsingin hallinto-oikeus (helsinki közigazgatási bíróság) elutasította az „A” által az EDUFI határozatával szemben benyújtott keresetet. E bíróság megállapította, hogy „A” képesítése és szakmai tapasztalata nem felel meg azoknak a követelményeknek, amelyek a szakmai képesítések elismeréséhez a szakmai képesítésekről szóló törvény szerint szükségesek.

12. E bíróság szerint nem nyilvánvaló, hogy a 2017-ben kiállított tanúsítvány az Észtországban elvégzett tanulmányokon és ott szerzett szakmai tapasztalaton alapul. „A” szakmai képesítése tehát nem minősíthető minden tekintetben Észtországban szerzettnek. E bíróság megállapította, hogy tekintettel arra, hogy az észt jog szerint milyen módon kell igazolni a pedagógiai szaktudást mint az óvodapedagógusokra vonatkozó alkalmassági követelményt, ezt a szakmát úgy kell tekinteni, hogy az Észtországban nem szabályozott. E bíróság azt is megállapította, hogy az „A” által az ÉSZSZK-ban és Finnországban szerzett szakmai tapasztalat [3] nem vehető figyelembe a szakmai képesítések elismerése során, mivel annak megszerzésére nem „másik tagállamban” került sor.

13. A kérdést előterjesztő bíróság előtti eljárásban „A” előadta, hogy hazájában szerezte meg a szükséges képzést, ahol pedagógiai szaktudását igazoló tanúsítványt is kapott. Azt állította, hogy az óvodapedagógusi szakma Észtországban szabályozott szakma, annak ellenére, hogy a vonatkozó követelményeknek való megfelelést a munkáltatónak kell értékelnie, és a pedagógiai szaktudás többféle módon szerezhető meg és bizonyítható.

14. „A” arra hivatkozott továbbá, hogy bár a kisgyermekkori nevelés területére vonatkozó első végzettségét az ÉSZSZK-ban szerezte, azt egy 2005-ben elfogadott törvénnyel az Észtországban megszerzett végzettségekkel egyenértékűnek minősítették. Megszerezte ezen felül a 2017-ben kiállított tanúsítványt, álláspontja szerint tehát két, a kisgyermekkori nevelés terén „másik tagállamban” szerzett képesítéssel rendelkezik.

15. Az EDUFI álláspontja szerint a szóban forgó szakma Észtországban nem tekinthető szabályozottnak, mivel a pedagógiai szaktudásra vonatkozó követelmény az észt jogszabályokban nem az előírt képesítés megszerzését tanúsító okirathoz, képzettségi tanúsítványhoz vagy szakmai tapasztalathoz kapcsolódik. Ehelyett a pedagógiai szaktudásra vonatkozó követelmény teljesítését a munkáltatónak kell értékelnie.

16. A kérdést előterjesztő bíróság számára nem egyértelmű, hogy a szóban forgó szakmát annak észtországi kezelése vonatkozásában lehet-e a 2005/36 irányelv értelmében „szabályozott szakmának” tekinteni. Egyrészt az alkalmassági követelményeket az óvodapedagógusok alkalmassági követelményeiről szóló rendelet határozza meg, és az felsőfokú végzettségből, valamint pedagógiai szaktudásból tevődik össze, amelyet a kapcsolódó szakmáért felelős tanács által elfogadott szakmai követelményrendszer határoz meg. E bíróság azt is megjegyezte, hogy az Észt Köztársaság a szóban forgó szakmát felvette a szabályozott szakmák Bizottság által létrehozott adatbázisába. Másrészt viszont a szóban forgó nemzeti szabályozás a munkáltatóra bízza annak értékelését, hogy valamely magánszemély megfelel-e az alkalmassági követelményeknek, és nincs olyan jogszabály vagy egyéb dokumentum, amely szabályozná, hogy a szükséges pedagógiai szaktudás megléte hogyan igazolható.

17. Abban az esetben, ha az óvodapedagógusi szakmát Észtországban „szabályozott szakmának” kell tekinteni, a kérdést előterjesztő bíróság számára nem egyértelmű a 2017-ben kiállított tanúsítvány jellege, tekintettel arra, hogy a kérdést előterjesztő bíróság szerint azt a volt Szovjetunióban, valamint Finnországban – azaz a fogadó államban – megszerzett szakmai tapasztalat alapján állították ki.

[3] Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy „A” 1980 és 1984 között az ÉSZSZK-ban, 2016 és 2017 között pedig Finnországban gyakorolta az óvodapedagógusi szakmát.

18. Végül a kérdést előterjesztő bíróság szükségesnek tartja annak értékelését, hogy a kérelmező ÉSZSZK-ban megszerzett szakmai képesítése harmadik országban szerzett képesítésnek tekintendő-e.

19. E körülmények között a Korkein hallinto-oikeus (legfelsőbb közigazgatási bíróság, Finnország) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és a következő kérdéseket terjeszt a Bíróság elé előzetes döntéshozatalra:

„1) Úgy kell-e értelmezni a [2005/36 irányelv] 3. cikke (1) bekezdésének a) pontját, hogy szabályozott szakmának az a szakma tekintendő, amelynek esetében egyfelől az alkalmassági követelményeket valamely tagállam oktatási minisztere által elfogadott rendelet állapítja meg, az óvodapedagógusoktól megkövetelt pedagógiai készségeket szakmai szabvány szabályozza, és a tagállam az óvodapedagógusi szakmát a szabályozott szakmáknak a Bizottságnál létrehozott adatbázisában nyilvántartásba vetette, amely szakma esetében másfelől azonban az e szakma alkalmassági követelményeire vonatkozó rendelet szövege szerint mérlegelési jogkört biztosítanak a munkáltató számára az alkalmassági követelményeknek, különösen a pedagógiai készségre vonatkozó követelménynek való megfelelés értékelése tekintetében, és a pedagógiai készség megléte bizonyításának módját sem a szóban forgó rendelet, sem más törvények, rendeletek vagy közigazgatási rendelkezések nem szabályozzák?

2) Az első kérdésre adandó igenlő válasz esetén: a [2005/36 irányelv] 13. cikkének (1) bekezdése értelmében vett képzettségi tanúsítványnak, illetve az előírt képesítés megszerzését tanúsító egyéb okiratnak tekinthető-e a származási tagállam illetékes hatósága által kiállított, szakmai képesítésre vonatkozó olyan tanúsítvány, amelynek megszerzéséhez a szóban forgó szakmában szerzett munkatapasztalat szükséges, amennyiben a tanúsítvány kiállítása alapjául szolgáló szakmai tapasztalat a származási tagállamból e tagállam szovjet szocialista köztársaságként való létezése időszakából, valamint a fogadó tagállamból származik, mindazonáltal nem a származási tagállamból, az e tagállam önállóságának visszanyerését követő időszakból?

3) Úgy kell-e értelmezni a szakmai képesítésekről szóló irányelv 3. cikkének (3) bekezdését, hogy azt a szakmai képesítést, amely olyan végzettségen alapul, amelyet valamely tagállam földrajzi területén található oktatási intézményben olyan időszakban szereztek, amelyben a tagállam nem volt önálló állam, hanem szovjet szocialista köztársaságként létezett, továbbá amelynek alapjául olyan szakmai tapasztalat szolgál, amelyet e végzettség alapján a szóban forgó szovjet szocialista köztársaságban e tagállam önállóságának visszanyerését megelőzően szereztek, harmadik országban szerzett szakmai képesítésnek kell-e tekinteni, és így az e szakmai képesítésre való hivatkozáshoz a származási tagállamban e tagállam önállóságának visszanyerését követően szerzett további hároméves szakmai tapasztalat szükséges?”

20. Az észt, a spanyol, a holland és a finn kormány, valamint az Európai Bizottság nyújtott be írásbeli észrevételeket. Az észt kormány a Bíróság által hozzá intézett, írásbeli választ igénylő kérdésekre is válaszolt.

III. Elemzés

21. Elemzésemet a 2005/36 irányelvnek az alapeljárásban való alkalmazhatóságára vonatkozó előzetes megjegyzésekkel kezdem (A. rész). Ezt követően az ezen irányelvben meghatározott elismerési rendszerrel fogok foglalkozni (B. rész). Majd az elemzést a „szabályozott szakmára”

vonatkozó első kérdés vizsgálatával folytatom (C. rész), ezután rátérek a harmadik kérdésre, amely arra keresi a választ, hogy a volt Szovjetunióban szerzett szakmai képesítést harmadik országban megszerzettnek kell-e tekinteni (D. rész). A második kérdés a 2017-ben kiállított tanúsítvány relevanciájának megállapítására irányul, és csak arra az esetre vonatkozik, ha a Bíróság az első kérdésre adott igenlő választ ad. Mivel javaslatom szerint az első kérdésre a válasz az, hogy a szóban forgó szakma *nem* tekinthető „szabályozottnak”, a második kérdés tárgytalanná válik. Mindazonáltal az első kérdés részeként foglalkozom vele annyiban, hogy a 2017-ben kiállított tanúsítvány relevanciája az egyik olyan tényező, amelyet ebben az összefüggésben figyelembe kell venni. Végezetül emlékeztetek arra, hogy az elsődleges uniós jog automatikusan alkalmazandó, ha a kérdést előterjesztő bíróság úgy ítéli meg, hogy a 2005/36 irányelv az alapeljárásban nem alkalmazható (E. rész).

A. A 2005/36 irányelv alkalmazhatósága az alapeljárásban

22. A 2005/36 alkalmazásának egyik alapvető feltétele, hogy a szakmai képesítésének elismerését kérő személynek a szóban forgó szakma gyakorlására vonatkozóan képesítéssel kell rendelkeznie saját tagállamában.[4] Megjegyzem, hogy az alapeljárásban ebben e tekintetben kétségek merültek fel.

23. Konkrétabban, az előzetes döntéshozatalra utaló végzés hivatkozik az észt oktatási és kutatási minisztérium által szolgáltatott információkra, amelyek szerint „A” a 2006-ban és 2013-ban szerzett oklevél, valamint a 2017-ben kiállított tanúsítvány alapján jogosult a szóban forgó szakma gyakorlására Észtországban. Mindemellett a kérdést előterjesztő bíróság felkérte az EDUFI-t, hogy kérjen felvilágosítást az észt hatóságoktól arra vonatkozóan, hogy „A” az óvodapedagógusi szakma gyakorlására vonatkozóan rendelkezik-e képesítéssel Észtországban, pontosabban, az 1980-ban szerzett oklevele alapján rendelkezik-e azzal, figyelembe véve azt a tényt, hogy 1980 és 1984 között az ÉSZSZK-ban dolgozott óvodapedagógusként. A Bíróság egyben felkérte az EDUFI-t annak tisztázására is, hogy „A” az óvodapedagógusokra vonatkozó alkalmassági követelményekről szóló rendelet 37. §-ában foglalt átmeneti rendelkezés hatálya alá tartozik-e. E rendelkezés szerint a rendeletben előírt alkalmassági követelmények nem alkalmazandók azokra a személyekre, akik 2013. szeptember 1. előtt óvodapedagógusként dolgoztak, és akik ugyanezen rendelet ezen időpont előtt hatályos rendelkezései szerinti alkalmassággal, illetve azzal egyenértékűnek tekintett, hasonló munkafeladatokra való alkalmassággal rendelkeznek. A kérdést előterjesztő bíróság szerint az észt hatóságoktól kapott válasz e kérdéseket nem tisztázza.

24. Amint azt a Bizottság megjegyzi, a 2005/36 irányelv alkalmazhatóságának megállapítása érdekében az alapeljárásban tovább kell vizsgálni azt a kérdést, hogy „A” rendelkezik-e a szóban forgó szakma gyakorlására vonatkozó képesítéssel Észtországban. Az alábbi elemzés abból a feltételezésből indul ki, hogy valóban ez a helyzet. Ha a kérdést előterjesztő bíróság más következtetésre jutna, akkor a kérelmező helyzete a Szerződés alkalmazandó rendelkezéseinek, nevezetesen az EUMSZ 45. és EUMSZ 49. cikknek, valamint a Bíróság Vlassopoulou ítéleten alapuló ítélkezési gyakorlatából eredő elvek hatálya alatt marad.[5] Ezzel a szemponttal röviden a jelen indítvány E. részében foglalkozom.

[4] Lásd e tekintetben: 2005/36 irányelv 4. cikkének (1) bekezdése, valamint a 2006. január 19-i Colegio de Ingenieros de Caminos, Canales y Puertos ítélet (C-330/03, EU:C:2006:45, 19. pont) vagy a 2021. július 8-i BB kontra Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija ítélet (C-166/20, EU:C:2021:554, 26. pont).

[5] 1991. május 7-i Vlassopoulou ítélet (C-340/89, EU:C:1991:193; a továbbiakban: Vlassopoulou ítélet, 15–21. pont). Újabb alkalmazására lásd például: 2022. június 16-i Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Pszichoterapeuták) ítélet (C-577/20, EU:C:2022:467; a továbbiakban: Valvira – pszichoterapeuták ítélet, 40–43. pont).

B. A 2005/36 irányelv alapján létrehozott elismerési rendszer

25. A 2005/36 irányelv célja, hogy megkönnyítse az egyik tagállamban (a továbbiakban: saját tagállam) megszerzett szakmai képesítések elismerését annak érdekében, hogy a kérelmezők egy másik tagállamban (a továbbiakban: fogadó tagállam) megkezdhessék annak a szakmának a gyakorlását, amelyre vonatkozóan képesítéssel rendelkeznek, és a fogadó tagállam állampolgáraival azonos feltételekkel gyakorolhassák azt,[6] azzal, hogy a szóban forgó szakmákat úgy kell érteni, mint amelyek a származási tagállamban és a fogadó tagállamban vagy azonosak, vagy egymás megfelelői, vagy „egyszerűen egyenértékűek azon tevékenységek szempontjából, amelyeket lefednek”.[7]

26. Ahhoz, hogy a 2005/36 irányelv alkalmazandó legyen, a szóban forgó szakmának „szabályozottnak” kell lennie a fogadó tagállamban[8] (ellenkező esetben a kérdés nem tartozik az irányelv hatálya alá). A „szabályozott szakma” fogalmát, amely az egész irányelv kulcseleme, és amelyet ezen irányelv 3. cikke (1) bekezdésének a) pontja határoz meg, részletesen elemzem a jelen indítvány C. részében. Mindazonáltal ebben a szakaszban hasznos megjegyezni, hogy ez lényegében azt jelenti, hogy egy adott szakma gyakorlásának a megkezdése és annak gyakorlása „meghatározott szakmai képesítéssel” való rendelkezéstől függ.

27. A szakmai képesítések elismerési folyamatának megkönnyítése érdekében a 2005/36 irányelv három elismerési rendszert határoz meg.

28. Először, az úgynevezett automatikus elismerési rendszer olyan kiválasztott szakmákra vonatkozik, amelyekre vonatkozóan a 2005/36 irányelv minimális képzési követelményeket ír elő.[9] Másodszer, a szakmai tapasztalat elismerésének sajátos rendszere a kisipari, kereskedelmi és ipari szakmákra vonatkozik.[10] Harmadszor, az elismerés általános rendszere valamennyi egyéb szakmára vonatkozik.[11]

29. Amint azt az észt kormány és a Bizottság megjegyezte, a jelen ügy az általános elismerési rendszer hatálya alá tartozik.

30. E rendszer sajátos működése alapvetően attól függ, hogy a szóban forgó szakma csak a fogadó tagállamban minősül-e szabályozott szakmának (amelynek – amint már említettem – minden esetben így kell lennie), vagy a saját tagállamban *is* annak minősül.

6 Lásd: 2005/36 irányelv 1. cikke, amely szerint ez a jogi eszköz „megállapítja azokat a szabályokat, amelyek szerint az a tagállam, amely a területén egy szabályozott szakma gyakorlásának megkezdését, illetve gyakorlását ahhoz köti, hogy az érintett személy egy adott szakmai képesítéssel rendelkezzen (a továbbiakban: fogadó tagállam), az adott szakma gyakorlásának megkezdése és gyakorlása érdekében el kell, hogy ismerje azokat a szakmai képesítéseket, amelyeket egy vagy több más tagállamban (a továbbiakban: saját tagállam) szereztek, és amelyek feljogosítják az adott képesítéssel rendelkező személyt a fogadó tagállam területén ugyanazon szakma gyakorlására.”

7 2017. szeptember 21-i Malta Dental Technologists Association és Reynaud ítélet (C-125/16, EU:C:2017:707; a továbbiakban: Malta Dental Technologists Association ítélet, 40. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

8 Lásd a 2005/36 irányelv 6. lábjegyzetben idézett 1. cikkét vagy 2. cikkének (1) bekezdését, amely szerint a 2005/36 irányelvet „a tagállamok minden olyan állampolgárára alkalmazni kell, aki önálló vállalkozóként vagy munkavállalóként […] egy attól eltérő tagállamban kíván egy *szabályozott* szakmát gyakorolni, mint amelyben szakmai képesítését szerezte.” (Kiemelés tőlem)

9 Orvosi, szakorvosi, általános ápolói, fogorvosi, fogszakorvosi, állatorvosi, gyógyszerészi, építészmérnöki, szülésznői szakmai tevékenységek. Lásd: 2005/36 III. címének III. fejezete.

10 Ezek listája a 2005/36 irányelv IV. mellékletében található. Lásd ezen irányelv III. címének II. fejezetét.

11 A 2005/36 irányelv III. címének I. fejezete és 10. cikke.

31. Először is, ha a szakma a saját tagállamban *is szabályozott*, a fogadó tagállamnak a 2005/36 irányelv 13. cikkének (1) bekezdése értelmében lehetővé kell tennie az adott szakma gyakorlásának megkezdését és gyakorlását a tagállam olyan saját állampolgáraira alkalmazott feltételekkel azonos feltételek mellett, akik a saját tagállam által megkövetelt képzettségi tanúsítvánnyal vagy előírt képesítés megszerzését tanúsító okirattal rendelkeznek.

32. Másodszor, ezzel szemben, ha a szóban forgó szakma a saját tagállamban *nem szabályozott*, a 2005/36 irányelv 13. cikkének (2) bekezdéséből az következik, hogy a fogadó tagállam részéről csak akkor áll fenn hasonló elismerésre vonatkozó kötelezettség, ha a kérelmező ezt a szakmát az elmúlt tíz éven belül egy éven át teljes munkaidőben (vagy annak megfelelő időtartamú részidőben) gyakorolta egy másik tagállamban, és aki egy vagy több képzettségi tanúsítvánnyal vagy előírt képesítés megszerzését tanúsító okirattal rendelkezik, amelyet a saját tagállam bocsátott ki. A 2005/36 irányelv 13. cikke (2) bekezdésének harmadik albekezdése értelmében azonban a gyakorlattal kapcsolatos követelmények nem alkalmazandók, ha az előírt képesítés megszerzését tanúsító okirat, amellyel a kérelmező rendelkezik, a 3. cikk (1) bekezdésében meghatározott „szabályozott oktatás és képzés” elvégzését igazolja.

33. Így, míg az általános rendszer a saját tagállamban szerzett oklevelek és szakmai képesítések kölcsönös elismerésén alapul, magában foglalja a kérelmek egyedi elbírálását is, és megőrzi a fogadó tagállam számára azt a lehetőséget, hogy „kompenzációs intézkedéseket” írjon elő, másként fogalmazva alkalmazkodási időszak letöltését vagy alkalmassági vizsga letételét írja elő. [12]

34. A jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy Finnországban, ahol „A” szakmai képesítésének elismerését kéri, az óvodapedagógusi szakma „szabályozott szakma”, mivel a finn jogszabályok speciális képzés elvégzését írják elő. [13] Ez nem vitatott. Ennélfogva a kérdést előterjesztő bíróságnak meg kell állapítania, hogy Észtországban ugyanez a szakma szabályozott szakma-e, annak eldöntése érdekében, hogy „A” kérelmét a 2005/36 irányelv 13. cikke (1) bekezdésének vagy inkább 13. cikke (2) bekezdésének feltételei szerint kell elbírálni.

C. „Szabályozott szakma-e” a 2005/36 irányelv értelmében az óvodapedagógusi szakma az Észtországi szabályozása alapján?

35. Első kérdésével az előterjesztő bíróság azt kívánja tisztázni, hogy a „szabályozott szakma” fogalma alkalmazható-e, ha: (i) a szakmára alkalmazandó követelményeket az oktatási és kutatási miniszter minisztérium által elfogadott rendelet állapítja meg; (ii) a pedagógiai készségeket az adott szakma vonatkozásában illetékes tanács által kialakított szakmai szabvány határozza meg; (iii) a tagállam a szakmát a szabályozott szakmáknak a Bizottságnál létrehozott adatbázisában nyilvántartásba vetette, másfelől azonban (iv) a nemzeti rendelkezések mérlegelési jogkört biztosítanak a munkáltató számára annak értékelése tekintetében, hogy az adott személy megfelel-e az alkalmassági követelményeknek; és (v) a pedagógiai készség megléte bizonyításának módját nem határozták meg.

36. E kérdés megválaszolása érdekében megvizsgálom a „szabályozott szakma” 2005/36 irányelv értelmében vett fogalmát (1), mielőtt rátérnék az előterjesztő bíróság által megjelölt elemekre (2).

[12] A 2005/36 14. cikkében meghatározott feltételek mellett. Lásd ezen irányelv (11) preambulumbekezdése és – például – a 2019. június 26-i Bizottság kontra Görögország ítéletet (C-729/17, EU:C:2019:534; a továbbiakban: Bizottság kontra Görögország ítélet, 91. pont).

[13] A kérdést előterjesztő bíróság megjegyi, hogy az alkalmassági követelmény legalább neveléstudományi végzettség, amely magában foglalja az óvodapedagógusi képzést vagy egészségügyi és szociális szakképzést kisgyermekkori nevelés és szociálpedagógia szakiránnyal.

1. A „szabályozott szakma” fogalma a 2005/36 irányelv értelmében

37. A *szabályozott* szakma fogalma a 2005/36 irányelv központi elemét jelenti. Amint azt már említettem, ez az irányelv csak akkor alkalmazandó, ha az elismerést olyan tagállamban kérik, ahol a szóban forgó szakma „szabályozott”;[14] másodszor az, hogy ez a szakma a saját tagállamban is szabályozott-e vagy sem, meghatározza, hogy a 2005/36 irányelv 13. cikkének két bekezdésében rögzített különös elismerési feltételek közül melyiket kell alkalmazni.

38. Ezen irányelv 3. cikke (1) bekezdésének a) pontja szerint a „szabályozott szakma” kifejezés jelentése „olyan szakmai tevékenység vagy szakmai tevékenységek csoportja, amely gyakorlásának a megkezdése, gyakorlása vagy gyakorlásának valamelyik módja, közvetlenül vagy közvetve, meghatározott szakmai képesítéssel való rendelkezéshez kötött törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezések alapján […]”.[15] Ezen felül a „szakmai képesítés” meghatározása ezen irányelv 3. cikke (1) bekezdésének b) pontja szerint „előírt képesítés megszerzését tanúsító okirattal, a 11. cikk a) pontjának i. alpontjában említett képzettségi tanúsítvánnyal és/vagy szakmai tapasztalattal tanúsított képesítés”. Ami a jelen ügyben releváns tényezőket illeti, ebből az következik, hogy valamely szakma „szabályozott” jellegének megállapításához az szükséges, hogy gyakorlásának megkezdése a jogszabályok értelmében „meghatározott szakmai képesítés” meglétéhez legyen kötve. Ugyanakkor, amint azt a Bizottság megjegyzi, ilyen „szabályozott szakma” esetében a nemzeti jognak az „előírt képesítés megszerzését tanúsító okirattal”, „képzettségi tanúsítvánnyal” „és/vagy szakmai tapasztalattal tanúsított képesítést” kell megkövetelnie.

39. Pontosabban, a Bíróság 2005/36 irányelv 3. cikke (1) bekezdésének a) pontjából (amely – kissé eltérő megfogalmazásban – már a 2005/36 irányelv által hatályon kívül helyezett és felváltott 89/48[16] és a 92/51[17] irányelvben is szerepelt) levont következtetése szerint ahhoz, hogy valamely szakma „szabályozott” legyen, a gyakorlásának megkezdését kifejezetten olyan személyek számára kell fenntartani, akik megfelelnek bizonyos feltételeknek, és meg kell tiltani azoknak, akik e feltételeknek nem felelnek meg.[18] Ezenkívül a Bíróság azt is megállapította, hogy egy adott szakmához szükséges szakmai olyan képesítés, amelynek következtében az adott szakmát „szabályozottnak” lehet tekinteni, „nem általánosságban bármely, az előírt képesítés megszerzését tanúsító okirattal igazolt képesítésre vonatkozik, hanem az előírt képesítés megszerzését tanúsító olyan okiratnak megfelelő képesítésre, amelynek célja kifejezetten az azzal rendelkezők adott szakmára való felkészítése.”[19] Ezért a Bíróság lényegében rámutat arra, hogy a 2005/36 3. cikke (1) bekezdésének a) pontjában szereplő „szabályozott szakma” meghatározásának értelmében vett „meghatározott szakmai képesítés” fogalmának különbözni kell a tudományos fokozat szélesebb fogalmától.[20]

[14] Lásd például: 2005/36 irányelv 1. cikke és 2. cikkének (1) bekezdése, amelyeket a fenti 6. és 8. lábjegyzet idéz.

[15] Ebben a meghatározásban az is szerepel, hogy „a gyakorlás módjának minősül […] a törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezések által adott szakmai képesítéssel rendelkező személyek számára fenntartott szakmai cím használata.” Ugyanezen rendelkezés utolsó mondata a 2005/36 irányelv I. mellékletében felsorolt egyesületek vagy szervezetek tagjai által gyakorolt szakmákra vonatkozik, és kimondja, hogy ezeket a szakmákat „szabályozott szakmának kell tekinteni” A meghatározás ezen elemei a jelen ügyben nem relevánsak.

[16] A legalább hároméves szakoktatást és szakképzést lezáró felsőfokú oklevelek elismerésének általános rendszeréről szóló, 1988. december 21-i 89/48/EGK tanácsi irányelv (HL 1989. L 19., 16. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 1. kötet, 337. o.) 1. cikkének c) és d) pontja.

[17] A 89/48/EKG irányelvet kiegészítő, a szakoktatás és szakképzés elismerésének második általános rendszeréről szóló 1992. június 18-i 92/51/EGK tanácsi irányelv (HL 1992. L 209., 25. o; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 2. kötet, 47. o.) 1. cikkének e) és f) pontja és 2. cikke.

[18] Lásd például: 1996. február 1-i Aranitis ítélet (C-164/94, EU:C:1996:23; a továbbiakban: Aranitis ítélet, 19. pont) vagy 2008. május 8-i Bizottság kontra Spanyolország ítélet (C-39/07, EU:C:2008:265 33. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

[19] 2015. október 6-i Brouillard ítélet (C-298/14, EU:C:2015:652; a továbbiakban Brouillard ítélet, 38. pont).

[20] Lásd még: Sharpston főtanácsnok Brouillard ügyre vonatkozó indítványát (C-298/14, EU:C:2015:408; a továbbiakban: a Brouillard ügyre vonatkozó indítvány, 54. és 55. pont).

40. A Bíróság számos példán keresztül kizárta a meghatározott szakmai képesítés fogalmából az olyan előírt képesítés megszerzését tanúsító okiratokat (például a jogi diplomát), amelyek a szakmák széles körének gyakorlására adnak lehetőséget, nem pedig kifejezetten egy adott foglalkozás gyakorlására készítenek fel.[21] A Bíróság a geológus szakmát szintén nem tekintette „szabályozottnak”, mivel e szakma gyakorlásának megkezdésére Németországban semmilyen jogszabály nem vonatkozott, még akkor sem, ha ténylegesen csak a felsőfokú „Diplom-Geologe” oklevéllel rendelkező személyek végeztek ilyen munkát. A Bíróság magyarázata szerint ez azért van, mert annak kérdése, hogy valamely szakma szabályozott-e, a fogadó államban fennálló jogi helyzettől, nem pedig a munkaerőpiacon uralkodó feltételektől függ.[22]

41. Ezzel szemben a Bíróság a kórházigazgató szakmát a francia közszolgálatban „szabályozott” szakmának tekintette. Ezt a döntést arra a körülményre alapozta, hogy e szakma gyakorlásának megkezdését a törvény az Ecole nationale de la santé publique (nemzeti közegészségügyi főiskola, Franciaország) tanfolyamát elvégző és sikeres záróvizsgát tett személyeknek tartotta fenn, amely igazolja a kórházigazgatás területén való munkavégzéshez szükséges elméleti és gyakorlati készségek meglétét (bár e képzést semmilyen oklevél vagy egyéb dokumentum nem bizonyította).[23] Hasonlóképpen, a Bíróság a közvetítői szakmát is „szabályozottnak” tekintette, mivel a nemzeti jogban az ahhoz való hozzáférés egy olyan megfelelő képzésen való részvételtől függ, melynek célja szakmai képesítés és egy olyan tanúsítvány megszerzése, amely különösen e szakma gyakorlására jogosít.[24] A Bíróság ugyanerre a következtetésre jutott a fogtechnikusi szakma máltai folytatása vonatkozásában, mivel e szakma megkezdésének feltétele az orvoslást kiegészítő szakmákhoz való hozzáférés céljából megkövetelt egyetemi oklevél. E képzés célja kifejezetten az azzal rendelkezők ilyen szakmákra való felkészítése, amelyek közt kifejezetten fel van sorolva a fogtechnikusi szakma.[25]

42. E pontosítások szem előtt tartásával most áttérek a szóban forgó szakma észt jog szerinti kezelésének sajátosságaira.

2. A figyelembe veendő sajátos tényezők

43. A kérdést előterjesztő bíróság több tényezőre hivatkozik annak értékelése céljából, hogy a szóban forgó szakma „szabályozott” szakma-e Észtországban. Először a szabályozott szakmáknak a Bizottságnál létrehozott adatbázisában történő nyilvántartásba vétel jelentőségét vizsgálom meg (a), majd rátérek a kérdést előterjesztő bíróság által felsorolt további elemekre (b).

a) Nyilvántartásba vétel a szabályozott szakmák Bizottságnál létrehozott adatbázisában

44. A 2005/36/EU irányelv[26] „Átláthatóság” címet viselő 59. cikke előírja, hogy a tagállamok értesítsék a Bizottságot – többek között – a jelenleg szabályozott szakmák jegyzékéről. E rendelkezés 2013/55 irányelvvel beillesztett jelenlegi szövege (és címe) előírja, hogy a Bizottság a szabályozott szakmákat tartalmazó, nyilvánosan hozzáférhető adatbázist hoz létre, továbbá részletezi a Bizottság és a tagállamok közötti ebben az összefüggésben történő együttműködésre vonatkozó követelményeket.

[21] Az ügyben a belga Cour de cassation mellett működő jogi referensi munkakörről volt szó; Brouillard ítélet 39. pont.

[22] Aranitis ítélet. 22.és 23.pont

[23] 2003. szeptember 9-i Burbaud ítélet (C-285/01, EU:C:2003:432, 44–53. pont).

[24] Bizottság kontra Görögország, 88. pont.

[25] Malta Dental Technologists Association ítélet, 36. pont.

[26] 2013. november 20-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2013. L 354., 132. o.; a továbbiakban: 2013/55 irányelv).

45. Mindemellett a „szabályozott szakmának” a 2005/36 irányelv 3. cikke (1) bekezdésének a) pontjában szereplő meghatározása valójában nem hivatkozik a Bizottság adatbázisainak tartalmára, sem pedig a tagállamok nemzeti jogára. Megjegyzem azt is, hogy a Bíróság több alkalommal kimondott megállapítása szerint a „szabályozott szakma” meghatározása „az uniós jog hatálya alá tartozik.”[27] Ennek megfelelően a Bizottság jegyzékét tájékoztató jellegűnek kell tekinteni.[28]

46. Ennek megfelelően – és amint azt a holland kormány és a Bizottság is állítja – az a körülmény, hogy valamely tagállam, mint például a jelen ügyben az Észt Köztársaság, egy szakmát a Bizottság adatbázisában történő nyilvántartás céljából „szabályozottnak” tekint, önmagában nem meghatározó abban a tekintetben, hogy az adott szakma a 2005/36 irányelv értelmében „szabályozott” szakma-e. A nemzeti szabályozás jellemzőit az ezen irányelvben e tekintetben megállapított előírások szerint kell megvizsgálni.

b) A szóban forgó nemzeti szabályozás sajátos jellemzői

47. Áttérve az alkalmazandó nemzeti szabályozás azon jellemzőire, amelyekre a kérdést előterjesztő bíróság kifejezetten hivatkozott abban a vonatkozásban, hogy a szóban forgó szakmát „szabályozottnak” kell-e tekinteni, emlékeztetek arra, hogy az óvodapedagógusokra vonatkozó alkalmassági követelményekről szóló rendelet 18. §-a szerint az óvodapedagógusokra vonatkozó alkalmassági követelmény (i) a felsőfokú végzettség és (ii) a pedagógiai szaktudás.

48. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból következik, hogy Észtországban a felsőfokú végzettség követelménye nem kifejezetten egyetlen konkrét területre utal, hanem *bármely* területre vonatkozhat.

49. Tekintettel a megkövetelt felsőfokú végzettség általános jellegére, egyetértek a finn és a holland kormánnyal, valamint a Bizottsággal abban, hogy erre a tényezőre hivatkozva nem lehet a szóban forgó szakmát „szabályozottnak” tekinteni, mivel nem tűnik ki, hogy az a Brouillard ítélet értelmében vett meghatározott szakma gyakorlására irányuló képesítésre vonatkozna.

50. Meg kell azonban még vizsgálni, hogy a szóban forgó szakma „szabályozottnak” minősíthető-e a „pedagógiai szaktudás” követelménye alapján, amely az óvodapedagógusokra vonatkozó alkalmassági követelményekről szóló rendelet 18. §-a szerint a második követelmény.

51. Nem gondolom.

52. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból és az észt kormánynak a Bíróság által feltett kérdésre adott válaszából következik, hogy az előírt pedagógia szaktudás szakmai szabvány formájában került meghatározásra,[29] nevezetesen az Õpetaja, tase 6 (tanári szakma, 6. szint) szakmai szabvánnyal, amelyet a Hariduse Kutsenõukogu (szakmai képesítési tanácsok: oktatás, Észtország) 2017. április 25-i 10. számú határozata hagyott jóvá.[30]

[27] Újabban született megállapítására lásd: Malta Dental Technologists Association ítélet 34. pont.

[28] Amint az már a Brouillard ügyre vonatkozó indítványban is megállapításra került (50. pont).

[29] A Kutseseadus (a szakmákról szóló törvény), RT I, 13.03.2019, 10, 5. §-a értelmében, amely szerint – amint azt az észt kormány kifejtette – a szakmai szabvány olyan dokumentum, amely tartalmazza a szakmák leírását és meghatározza az előírt készségeket.

[30] Az észt kormány a következő forrást adta meg a szóban forgó szakmai szabvány vonatkozásában: https://www.kutseregister.ee/ctrl/et/Standardid/vaata/10640560.

53. Úgy vélem, hogy Észtországban az óvodapedagógusi szakmához való hozzáférés tehát azok számára van fenntartva, akik – többek között – a szóban forgó szakmai szabvány értelmében vett pedagógiai szaktudással rendelkeznek. Mindazonáltal az ügy irataiból kitűnik, hogy az említett szabványnak való megfelelés nem tartozik semmilyen kötelező ellenőrzési mechanizmus hatálya alá, és annak semmilyen konkrét megnyilvánulására nincsen szükség. Az óvodapedagógusokra vonatkozó alkalmassági követelményekről szóló rendelet 1. §-ának (1) bekezdéséből inkább az következik, hogy a megfelelést minden esetben a munkáltató értékeli. E körülményekre tekintettel úgy tűnik, hogy a pedagógiai szaktudás követelménye nem kapcsolódik a 2005/36 irányelv 3. cikke (1) bekezdésének b) pontjában felsorolt egyik olyan formához sem, amellyel a „szakmai képesítést” nevezetesen – a jelen indítvány 38. pontjában már említettek szerint – az „előírt képesítés megszerzését tanúsító okirattal,” „képzettségi tanúsítvánnyal” „és/vagy szakmai tapasztalattal” igazolni kell.

54. Igaz, hogy az alapeljárásban „A” a 2017-ben kiadott tanúsítványra is hivatkozik, amelyet az észt tanárok szövetsége bocsátott ki.

55. Az észt kormány kifejtette, hogy az észt tanárok szövetsége óvodapedagógusok részére szakmai tanúsítványt (Kutsetunnistus, Õpetaja tase 6) – például a 2017-ben kiállított tanúsítványt – a szakmákról szóló törvény 10. §-a (1) bekezdésének érelmében szakmai tanúsító testületként eljárva állít ki. Az észt kormány azt is kifejtette, hogy a 2017-ben kiállított tanúsítványt a jelen indítvány 52. pontjában hivatkozott Õpetaja, tase 6 (tanári szakma, 6. szint) szakmai szabvány alapján állították ki.

56. Mindazonáltal az ügy irataiban eltérő nézetek szerepelnek e bizonyítvány pontos természetéről, valamint az óvodapedagógusi szakma gyakorlásának észtországi megkezdésével kapcsolatos relevanciájáról.

57. A kérdést előterjesztő bíróság a rendelkezésre álló tényekből arra következtet, hogy az ilyen tanúsítvány kiállítása nem kötelező, és díjköteles. E bíróság azt a következtetést vonja le, hogy az ilyen tanúsítvány kiállítása felsőfokú végzettség meglététől, valamint attól függ, hogy a korábban megszerzett szaktudás megfelel-e a szakmai szabványnak. E bíróság szerint a tanúsítvány kiállítása ténylegesen óvodapedagógusi gyakorlatot feltételez.

58. Az észt kormány a maga részéről írásbeli beadványaiban jelezte, hogy a tanúsítvány a következőket igazolja: (i) birtokosa számára lehetővé vált a pedagógusi szakma gyakorlása, és (ii) szaktudását a szóban forgó szakma gyakorlásának megkezdését lehetővé tévő eljárás során már értékelték. A Bíróság által feltett kérdésre adott válaszában e kormány lényegében megjegyezte, hogy a vitatott tanúsítvány a szakmákról szóló törvény 21. §-ának (1) bekezdése értelmében tanúsítja, hogy birtokosának szaktudása megfelel a szakmai szabványban meghatározott feltételeknek.

59. E tekintetben először is megjegyzem, hogy az ügy iratai nem tartalmaznak további információt a szóban forgó szakma gyakorlásának megkezdését lehetővé tévő eljárásról, a jelölt azon kötelezettségén kívül, hogy felsőfokú végzettséggel és pedagógiai szaktudással kell rendelkeznie, utóbbit pedig a munkáltató értékeli, amint az az óvodapedagógusokra vonatkozó alkalmassági követelményekről szóló rendelet 1. §-ának (1) bekezdéséből és 18. §-ából kitűnik. Másodszor – a 2017-ben kiadott tanúsítványnak az irányelv alkalmazásában történő pontos besorolásától függetlenül – meghatározónak vélem azt, hogy a tanúsítvány megléte *nem* feltétele az óvodapedagógusi szakma gyakorlása megkezdésének, amint azt az észt kormány a szakmákról szóló törvény 15. §-ának (2) bekezdésére való hivatkozással kifejtette.

60. Mindazonáltal az észt kormány megjegyezte, hogy az észt tanárok szövetsége által kiadott tanúsítvány bemutatása esetén a munkáltatónak nincs oka kétségbe vonni a jelölt pedagógiai szaktudását. Ugyanakkor e kormány megerősítette, hogy az észt jogszabályok nem tartalmaznak erre vonatkozó szabályt. Ezért úgy vélem, hogy egy ilyen tanúsítvány bemutatása esetén is a munkáltató feladata annak értékelése, hogy a pedagógiai szaktudás tekintetében az adott jelölt megfelel-e az óvodapedagógusokra vonatkozó alkalmassági követelményekről szóló rendelet 1 §-ának (1) bekezdésében szereplő követelményeknek.

61. Hangsúlyozni szeretném, hogy – a látszólag a holland kormány által képviselt állásponttal szemben – nem nyilvánvaló, hogy a munkáltató által végzett értékelés a jelölt rátermettségére vonatkozik, például annak fényében, hogy a munkáltatónak milyen sajátos szükségletei vannak, illetve a pályázók milyen szaktudással rendelkeznek. Ezt az értékelést ténylegesen mindig el kell végezni, függetlenül attól, hogy a szóban forgó szakma szabályozott-e vagy sem. Ezzel szemben úgy vélem, hogy az óvodapedagógusokra vonatkozó alkalmassági követelményekről szóló rendelet 1. §-ának (1) bekezdése szerinti értékelés éppen azokra az alkalmassági követelményekre vonatkozik, amelyek lehetővé teszik a jelölt számára a szakma gyakorlásának megkezdését. Úgy vélem, hogy megkönnyítheti az értékelést, ha valaki például a 2017-ben kiadott tanúsítványhoz hasonló tanúsítvánnyal rendelkezik, ez azonban nincs hatással a munkáltatót az ebben az összefüggésben megillető mérlegelési jogkörre.

62. Ez egyben azt is jelenti, hogy a pedagógiai szaktudás többféleképpen is bizonyítható, amelyek közül egyik sem kötelező. Úgy tűnik tehát, hogy – amint azt lényegében a spanyol kormány is megjegyezte – nincs egységesen kötelező alapja az arra vonatkozó következtetésnek, hogy bizonyos jelöltek megfelelnek-e az óvodapedagógusi szakma vonatkozásában előírt „belépési” szabványnak.

63. Ilyen körülmények között a spanyol és a finn kormánnyal, valamint a Bizottsággal egyetértésben arra a következtetésre jutok, hogy az óvodapedagógusi szakma annak észtországi szabályozása szerint nem tekinthető a 2005/36 irányelv értelmében „szabályozottnak”, ha az adott szakma gyakorlása és az ahhoz való hozzáférés egyrészt a nem kifejezetten e szakma gyakorlására irányuló felsőfokú végzettséghez, másrészt pedig olyan pedagógiai szaktudáshoz kötött, amelyet ugyan szakmai szabvány határoz meg, de amelynek meglétét minden esetben a munkáltató értékeli.

D. A volt Szovjetunióban szerzett szakmai képesítés jelentősége

64. Harmadik kérdésével az előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy a volt Szovjetunióban szerzett végzettségen alapuló szakmai képesítést (vagyis az 1980-ban szerzett oklevelet, amelyet „A” a 2017-ben szerzett oklevéllel és egyéb dokumentumokkal együtt benyújtott a finn hatóságokhoz) a 2005/36 irányelv 3. cikke (3) bekezdésének értelmében harmadik országban szerzett szakmai képesítésnek kell-e tekinteni, amelynek következtében e szakmai képesítés Finnországban való elismeréséhez „A”-nak a szóban forgó szakmát három évig Észtországban kellett volna gyakorolnia (1).

65. Úgy vélem, hogy ezt a kérdést azért tették fel a Bíróságnak, mert – amint az az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik – a kérdést előterjesztő bíróság azt a lehetőséget is mérlegeli, hogy az 1980-ban szerzett oklevél a 2005/36 irányelv 3. cikke (1) bekezdésének e) pontja értelmében „szabályozott oktatásnak és képzésnek” minősülhet, mivel ez „A” szakmai képesítésének az ezen irányelv 13. cikke (2) bekezdésének harmadik albekezdése alapján történő

elismeréséhez vezetne (2). [31]

1. A volt Szovjetunióban szerzett szakmai képesítés „harmadik országban” szerzett képesítésnek minősül?

66. A 2005/36 irányelv által létrehozott elismerési rendszer lényegében azt feltételezi, hogy az eredeti szakmai képesítés elismerésének feltétele, hogy azt valamely tagállamban szerezzék meg. Ez a 2005/36 irányelv 2. cikkének (1) bekezdéséből következik. [32] Ettől a szabálytól eltérve ezen irányelv 2. cikkének (2) bekezdése kimondja, hogy „saját szabályozásának megfelelően minden tagállam lehetővé teheti a tagállamok azon állampolgárai számára, akik nem valamely tagállamban szerzett szakmai képesítésről szóló okirattal rendelkeznek, hogy területén a 3. cikk (1) bekezdésének a) pontja szerinti szabályozott szakmát gyakoroljanak.”

67. Ha ez megtörténik, a harmadik országban kiadott előírt képesítés csak az azt elismerő tagállamban végzett hároméves gyakorlat után lesz releváns a közös elismerési rendszer szempontjából. Ez a 2005/36 irányelv 3. cikkének (3) bekezdéséből következik, amely a következőt mondja ki: „a harmadik ország által kibocsátott, előírt képesítés megszerzését tanúsító okiratot előírt képesítés megszerzését tanúsító okiratnak kell tekinteni, amennyiben annak birtokosa az érintett szakmában annak a tagállamnak a területén, amely a szóban forgó, előírt képesítés megszerzését tanúsító okiratot a 2. cikk (2) bekezdésének megfelelően elismerte, hároméves, az említett tagállam által tanúsított szakmai tapasztalatot szerzett.”

68. Az előterjesztő bíróság tehát az e rendelkezésben használt „harmadik ország” kifejezés jelentőségére kérdez rá annak megállapítása érdekében, hogy – amint arra már utaltam – a hároméves gyakorlat feltétele vonatkozik-e „A”-ra vagy sem.

69. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy az 1980-ban megszerzett oklevél a kisgyermekkori nevelés területén szerzett középfokú végzettség, amelyet „A” a Szovjetunióban szerzett, és amelyet egy 2005-ben elfogadott törvénnyel az Észtországban megszerzett középfokú végzettségekkel egyenértékűnek minősítettek.

70. Ez véleményem szerint azt a választ adja a harmadik kérdésre, hogy az 1980-ban szerzett oklevél nem tekinthető harmadik országban kiállítottnak.

71. A finn kormány álláspontjával ellentétben úgy gondolom, hogy a 2005/36 irányelv 3. cikke (3) bekezdésének a jelen indítvány 67. pontjában hivatkozott szövegéből ennek ellenkezője nem vezethető le. Ez a megfogalmazás nyitott, és nem tartalmaz utalást arra vonatkozóan, hogy az alapügyben szereplőhöz hasonló helyzeteket miként kell minősíteni.

72. Valójában a 2005/36 irányelv nem tartalmaz semmilyen rendelkezést e kérdés kapcsán az *általános* elismerési rendszerre vonatkozólag. Igaz, hogy e hiány ellentétben áll az *automatikus* elismerési rendszerben erre vonatkozó kifejezett említéssel. [33]

[31] Lád: a jelen indítvány fenti 32. pontja.

[32] Lásd: a fenti 8. lábjegyzet.

[33] Amint az fent kifejtettem, az automatikus elismerési rendszer a 2005/36 irányelv által biztosított három rendszer egyike, és bizonyos kiválasztott szakmákra, például orvosokra, ápolókra vagy építészmérnökökre vonatkozik. Lásd: a jelen indítvány 28. pontja.

73. Ami konkrétan Észtországot illeti, a 2005/36 irányelv „szerzett jogokról” szóló 23. cikkének (4) bekezdése az automatikus rendszer hatálya alá tartozó szakmák, például az orvosok, ápolók, építészmérnökök 1991. augusztus 20. előtt – azaz a Szovjetunióban megszerzett – szakmai képesítés megszerzését tanúsító okirataival foglalkozik. E rendelkezésből következik, hogy az automatikus rendszer hatálya alá tartozó szakmákhoz kapcsolódó előírt képesítés megszerzését tanúsító okiratot a többi tagállamnak el kell ismernie, ha az észt hatóságok tanúsítják, hogy az okirat a területükön ugyanolyan érvényű, mint az az okirat, amelyet kiállítanak. [34]

74. A 2005/36 23. cikkének más részei hasonló rendelkezéseket tartalmaznak más volt államok, nevezetesen a Német Demokratikus Köztársaság (23. cikk (2) bekezdés), Csehszlovákia (23. cikk (3) bekezdés), illetve Jugoszlávia (23. cikk (5) bekezdés) területén szerzett szakmai képesítések tekintetében.

75. Ebből következik annak kifejezett elismerése, hogy az e volt államok által az *automatikus* elismerési rendszer hatálya alá tartozó szakmák vonatkozásában kibocsátott előírt képesítések jogi érvényességének folytonosságáról való döntés felelőssége az érintett tagállam hatóságait terheli.

76. Vajon ettől eltérő következtetés vonható le abból, hogy nincsenek hasonló szabályok az általános elismerési rendszer kapcsán, amely az alapeljárás esetében is érintett? Nem hiszem.

77. Az a tény, hogy az uniós jogalkotó kifejezetten elismerte a tagállamok azon hatáskörét, hogy döntsenek az érintett volt államokban az *automatikus* elismerési rendszer hatálya alá tartozó szakmák vonatkozásában megszerzett képesítések érvényességének folytonosságáról, azzal magyarázható – amint azt a Bizottság lényegében javasolja –, hogy ez a rendszer együtt jár a szakmai minimumkövetelményekre vonatkozó részletes szabályokkal. Ebben az összefüggésben az időbeli szempontot más szempontokkal együtt kellett kezelni.

78. Ezzel szemben az *általános* elismerési rendszer nem tartalmazza a szakmai követelmények ilyen minimális harmonizációját, amelyek így az uniós jog betartása mellett a tagállamok ellenőrzése alatt maradnak. [35] Ezért a tagállamok feladata annak meghatározása, hogy a területükön mit kell elismerni a képesítés megszerzését tanúsító okiratként.

79. A 2005/36 12. cikkének (2) bekezdése ugyanígy elismeri annak lehetőségét, hogy a (saját) tagállamok fenntartsák a szerzett jogokat, ha már nem hatályos szabályok alapján megszerzett szakmai képesítésekről van szó, ideérve azt is, ha a követelmények időközben szigorodtak. Ilyen helyzetekben a fogadó tagállamnak az ezen irányelv 13. cikke szerinti általános elismerési rendszer alkalmazásában [36] a korábban (a saját tagállamban) szerzett képzést az új képzés szintjének megfelelőnek kell tekintenie. [37]

80. Úgy gondolom, hogy *mutatis mutandis* ugyanerre a következtetésre kell jutni, amikor egy tagállam, mint például az Észt Köztársaság azon döntéséről van szó, hogy megfelelnek-e a jelenleg hatályos szabályok által előírt minimális képesítési szintnek a területén abban az időszakban szerzett szakmai képesítések, amikor az még egy másik állam területéhez tartozott.

[34] Továbbá azt, hogy hogy ezek a személyek a kérdéses tevékenységet területükön az igazolás keltét megelőző öt év folyamán legalább három egymást követő éven keresztül gyakorolták. Lásd: 2005/36 irányelv 23. cikke (4) bekezdésének utolsó előtti albekezdése.

[35] Lásd: a 2005/36 irányelv (11) preambulumbekezdése. Lásd még: Vlassopoulou ítélet 9. pont vagy a Malta Dental Technologists Association ítélet 47.és 53. cikk, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

[36] A jelen indítvány fenti 31. és 32. pontjában mutattam be.

[37] Lásd még: 89/48 irányelvvel összefügésben, 2004. április 29-i Beuttenmüller ítélet (C-102/02, EU:C:2004:264, 45. pont).

81. Véleményem szerint ez a következtetés megerősíti a 2005/36 irányelv 3. cikkének (3) bekezdése által kitűzött célt. Az ott meghatározott hároméves szakmai gyakorlat követelménye álláspontom szerint – a 2005/36 irányelv 13. cikkének (2) bekezdése szerinti egyéves követelményhez hasonlóan –[38] azt a célt szolgálja, hogy a közös elismerési rendszerbe „bekerülő” szakmai képesítések vizsgálata az érintett szakmai piac valóságához képest történjen. Garanciának is tekinthető, amely az adott tagállamokban hatályos szakmai képesítési követelmények megkerülésének megakadályozására szolgál.

82. Nincs azonban hasonló igény az olyan szakmai képesítések kapcsán, amelyeket egy adott tagállam területén még abban az időszakban szereztek, amikor az egy másik állam részét képezte. Ebből a szempontból történelmileg mindenekelőtt az újonnan megalakult (vagy újjáalakult) államban a jogi érvényesség folytonosságának[39] kérdése merül fel (a jogrendszer egyéb elemeinek érvényességével együtt). Ha a szakmai képesítések folytonosságáról szóló döntést egyszer meghozták, az az adott tagállam jogrendszerének részévé válik, és a 2005/36 irányelvben meghatározott felételek szerint élveznie kell a kölcsönös elismerési rendszer előnyeit.

83. Így a fentiek fényében, az észt kormánnyal és a Bizottsággal egyetértésben arra a következtetésre jutok, hogy a volt Szovjetunióban megszerzett szakmai képesítést, amelyet az Észt Köztársaság jogszabályai útján egyenértékűnek ismert el, ebben a tagállamban megszerzettnek kell tekinteni, nem pedig harmadik országban megszerzettnek.

2. „Szabályozott oktatást és képzést” tanúsít-e az 1980-ban megszerzett oklevél?

84. Amint azt már megjegyeztem, az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból következik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság bizonytalan azt illetően, hogy az 1980-ban szerzett oklevél a 2005/36 irányelv 3. cikke (1) bekezdésének e) pontja értelmében vett „szabályozott oktatásról és képzésről” szóló okiratnak tekinthető-e. Ha igen, akkor az ezen irányelv 13. cikkének (2) bekezdéséből következne, hogy a kérelmezőtől nem követelhető meg az elmúlt tíz éven belül egy másik tagállamban óvodapedagógusként megszerzett egyéves szakmai gyakorlat ahhoz, hogy szakmai képesítése Finnországban elismerést nyerjen.

85. A 2005/36 irányelv 3. cikke (1) bekezdésének e) pontja szerint a „»szabályozott oktatás és képzés«: minden olyan képzés, amely kifejezetten egy adott szakma gyakorlásának elsajátítására irányul, és amely egy vagy több kurzusból áll, amelyet szükség szerint szakmai képzés, próbaidős gyakorlat vagy szakmai gyakorlat egészít ki.” A második mondat hozzáteszi, hogy „a szakmai képzés, a próbaidős gyakorlat vagy a szakmai gyakorlat felépítését és szintjét az érintett tagállam törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezései határozzák meg, illetve ezeket az e célra kijelölt hatóság felügyeli, illetve hagyja jóvá”.

[38] A 89/48 irányelvvel összefüggésben a Bíróság megállapította, hogy „egy ilyen tartamú szakmai tapasztalat megkövetelése tehát azon lehetőség reális voltára utal, hogy a bejelentő a szóban forgó foglalkozást a származási tagállamban gyakorolja.” 2011. április 5-i Toki ítélet (C-424/09, EU:C:2011:210, 31. pont).

[39] Megjegyzem, hogy a 2005/36 irányelv korábban említett 23. cikke az érintett szakmai képesítések jogi érvényessége kifejezést használja.

86. Elismerem, hogy ezt a meghatározást nem könnyű megérteni, mivel egyrészt úgy tűnik, hogy a „szakmai képzés, a próbaidős gyakorlat vagy a szakmai gyakorlat” csak „szükség szerint” képezi a „szabályozott oktatás és képzés” részét, másrészt úgy tűnik, hogy a „felépítéshez és szinthez” kapcsolódó, a nemzeti szabályok által előírt követelmény a képzésnek csak az ilyen (gyakorlati) részét érinti, az elméleti részt azonban nem. [40]

87. Mindazonáltal egyetértek a Bizottsággal abban, hogy a képzés nemzeti rendelkezések által meghatározott szintjének és felépítésének az ilyen oktatás elméleti és gyakorlati részére egyaránt vonatkoznia kell, máskülönben nem tudom pontosan, hogy az e meghatározással érintett „szabályozott oktatást és képzést” miként lehetne teljes egészében *szabályozottnak* tekinteni.

88. A kérdést előterjesztő bíróság feladata tehát, hogy megvizsgálja a következőket: (i) az 1980 -ban szerzett oklevél a szóban forgó szakma gyakorlására irányuló oktatás és képzés befejezését tanúsító okirat-e; (ii) az ilyen képzés felépítését és szintjét nemzeti törvény vagy közigazgatási rendelkezések határozták-e meg, vagy a 2005/36 irányelv 3. cikke (1) bekezdésének e) pontjában meghatározottak szerint e célra kijelölt hatóság felügyelte vagy hagyta jóvá; és (iii) az ilyen okiratot a törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezésekkel összhangban kijelölt illetékes hatóság állította-e ki, és tanúsítja-e, hogy birtokosát a 2005/36 irányelv 13. cikke (2) bekezdésének második albekezdésével összhangban felkészítették a szóban forgó szakma gyakorlására.

89. Ha ez a helyzet, figyelembe véve azt a tényt is, hogy ezt az oklevelet az Észt Köztársaság az e tagállamban kibocsátott oklevelekkel egyenértékűnek ismerte el, álláspontom szerint ezt a szakmai képesítést el kell ismerni, a hatóságok azon lehetőségének sérelme nélkül, hogy a fogadó állam a 2005/36 irányelv 14. cikke értelmében (és korlátain belül) kompenzációs intézkedéseket írjon elő.

E. Záró megjegyzések az elsődleges jog (más rendelkezés hiányában való) alkalmazhatóságához

90. Amint arra a Bíróság többször is emlékeztett, ha valamely ügy nem tartozik a 2005/36 irányelv hatálya alá, az illetékes hatóságok nem tekinthetnek el az értékeléstől, hanem ezen értékelést az EUMSZ által biztosított alapvető szabadságok fényében kell folytatniuk. [41] Kétségtelen, hogy „az oklevelek kölcsönös elismerésére vonatkozó irányelveknek és különösen a 2005/36 irányelvnek nem az a célja, és nem is eredményezhetik azt, hogy az oklevelek, a bizonyítványok és a képesítés megszerzéséről szóló egyéb tanúsítványok elismerését megnehezítsék a hatályukon kívül eső helyzetekben”. [42]

[40] Megjegyzem, hogy a 2005/36 irányelv eredeti változatának III. melléklete tartalmaz példákat a „szabályozott oktatásra és képzésre”, de ezt a mellékletet a 2013/55 irányelv 1. cikkének (52) bekezdése törölte, feltehetően annak a szándéknak a következtében, hogy a fogalom határai kiterjeszthetőek legyenek. Lásd: Bizottsági szolgálati munkadokumentum, hatásvizsgálat, kísérődokumentum a szakmai képesítések elismeréséről szóló 2005/36/EK irányelv és a belső piaci információs rendszeren keresztül történő közigazgatási együttműködésről szóló rendelet módosításáról szóló európai parlamenti és tanácsi irányelvre vonatkozó javaslathoz; SEC(2011) 1558 végleges, 6.4.2. pont, 33. o. Az irányelvre vonatkozó bizottsági javaslat a „szabályozott képzést” többek között úgy határozta meg, hogy az „kifejezetten egy adott szakma gyakorlására irányul.” A szakmai képesítések elismeréséről szóló európai parlamenti és tanácsi irányelvre vonatkozó javaslat, COM/2002/0119 végleges (HL 2002. C 181. E,183. o.), a 11. cikk (4) bekezdés b) pont. a 11. cikk (5) bekezdés, a 11. pont (6) bekezdés, valamint a 13. cikk (2) bekezdése harmadik albekezdésének tervezete.

[41] Újabb megállapítására lásd: Valvira – pszichoterapeuták ítélet, 35–44. pont.

[42] 2022. március 3-i Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Orvosi alapképzés) ítélet (C-634/20, EU:C:2022:149; a továbbiakban: Valvira – orvosi alapképzés ítélet, 37. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

91. Így, amikor olyan szakmai képesítések elismerésére irányuló kérelmet nyújtanak be, amely nem tartozik a 2005/36 irányelv hatálya alá, az EUMSZ 45. és az EUMSZ 49. cikk lép előtérbe. Így az illetékes hatóságoknak figyelembe kell venniük az érintett személy szakmai képesítését azáltal, hogy oklevelei, tanúsítványai és egyéb előírt képesítései, valamint a vonatkozó szakmai tapasztalata által tanúsított képesítéseket összehasonlítják a vonatkozó nemzeti szabályok által a szóban forgó szakma gyakorlása vonatkozásában előírt szakmai képesítésekkel, a Vlassoupoulou ítéletben és az azt követő ítélkezési gyakorlatban meghatározottak szerint. [43]

92. Ezen elvekből következik, hogy az érintett tagállamnak objektív alapon ellenőriznie kell, hogy a külföldi oklevél igazolja-e, hogy birtokosa olyan tudással és képesítéssel rendelkezik, amely legalább egyenértékű a nemzeti oklevél által tanúsítottakkal, és ha igen, úgy kell elismernie az oklevelet mint amely megfelel a nemzeti rendelkezései által meghatározott követelményeknek. Lényeges eltérések esetén kompenzációs intézkedések állapíthatók meg, amelyeknek meg kell felelniük különösen az arányosság elvének, de csak miután mindennek ellenére ellenőrizték, hogy a kérelmező által már megszerzett ismeretek – beleértve a fogadó tagállamban megszerzetteket is – figyelembe vehetőek-e a fogadó tagállam által megkövetelt ismeretek megléte bizonyítása érdekében. [44]

93. Így, ahogyan a Bizottság elvi éllel kifejti, az EUMSZ 45. vagy EUMSZ 49. cikk alapján történő vizsgálat során a kérelmező képesítését mélyrehatóan értékelni kell, figyelembe véve a Finnországban, illetve a Szovjetunióban szerzett valamennyi oklevelét és szakmai tapasztalatát, [45] továbbá a 2017-ben kiállított tanúsítványt, annak megállapítása végett, hogy egyenértékűek-e a képesítései a fogadó tagállam által az óvodapedagógusi szakma gyakorlásának vonatkozásában előírt szakmai képesítéssel, továbbá annak tisztázása érdekében, hogy ténylegesen megszerezte-e az esetlegesen hiányzó készségeket.

IV. Végkövetkeztetés

94. A fentiek fényében azt javaslom a Bíróságnak, hogy a Korkein hallinto-oikeus (legfelsőbb közigazgatási bíróság, Finnország) kérdéseire a következőképpen válaszoljon:

A szakmai képesítések elismeréséről szóló, 2005. szeptember 7-i 2005/36/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 3. cikke (1) bekezdésének a) pontját a következőképpen kell értelmezni:

az óvodapedagógusi szakma nem tekinthető a 2005/36 irányelv értelmében „szabályozottnak”, ha az adott szakma gyakorlása és az ahhoz való hozzáférés egyrészt a nem kifejezetten e szakma gyakorlására irányuló felsőfokú végzettséghez, másrészt pedig olyan pedagógiai szaktudáshoz kötött, amely nem kifejezetten e szakma gyakorlására irányul, másrészt olyan pedagógiai szaktudáshoz, amelyet ugyan szakmai szabvány határoz meg, de amelyek meglétét minden esetben a munkáltató.

[43] A Vlassopoulou ítélet olyan tényekre alapozva született, amelyekre a másodlagos jog szakmai képesítések elismerésére vonatkozó szabályai még nem voltak alkalmazandók, így a Bíróság megállapításait a Szerződés vonatkozó rendelkezéseire (az adott ügyben az EGK-Szerződés 52. cikkre, a jelenlegi EUMSZ 49. cikkre) alapozta. Noha ez az ügy a letelepedés szabadságára vonatkozott, az indoklása a munkavállalók szabad mozgására is vonatkozott. Újabb alkalmazására lásd: Valvira – pszichoterapeuták ítélet 40–41. pont; Valvira – orvosi alapképzés ítélet 38. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

[44] Lásd például: Valvira – orvosi alapképzés ítélet 42–46. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

[45] A fogadó tagállamban szerzett tapasztalat relevanciájára lásd: 2021. július 8-i BB kontra Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija ítélet (C-166/20, EU:C:2021:554, 40. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

A 2005/36 irányelv 3. cikkének (3) bekezdését a következőképpen kell értelmezni:

a volt Szovjetunióban megszerzett szakmai képesítést, amelyet az Észt Köztársaság jogszabályai útján egyenértékűnek ismert el, ebben a tagállamban megszerzettnek kell tekinteni, nem pedig harmadik országban megszerzettnek.